

Opracował: **AURELIUS**

Forum dyskusyjne Krajowego Stowarzyszenia Zawodowych Kuratorów Sądowych – <http://kurator.webd.pl/phpBB2/>

- listopad 2011 -

Objaśnienie:

Dotychczasowe brzmienie (kolor czarny);

po zmianie (kolor czerwony);

komentarz autorski (kolor zielony);

KODEKS KARNY WYKONAWCZY

(zmiany, które mają lub mogą mieć znaczenie dla pracy kuratora zawodowego dla dorosłych)

Art. 3

§ 1 Sąd, który wydał orzeczenie w pierwszej instancji, jest właściwy również w postępowaniu dotyczącym wykonania tego orzeczenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 2 W sprawach zastrzeżonych w niniejszym kodeksie dla sądu penitencjarnego właściwy jest ten sąd penitencjarny, w którego okręgu przebywa skazany, chyba że ustawa stanowi inaczej. Sądem penitencjarnym jest sąd okręgowy.

§ 3. W stosunku do osób skazanych przez sąd wojskowy, w sprawach określonych w § 2, orzeka wojskowy sąd garnizonowy.

§ 1 Sąd, który wydał orzeczenie w pierwszej instancji, jest właściwy również w postępowaniu dotyczącym wykonania tego orzeczenia. Jednakże w stosunku do skazanego lub sprawcy przebywającego w okręgu innego sądu właściwy w postępowaniu dotyczącym wykonania orzeczenia jest sąd równorzędny, w którego okręgu skazany lub sprawca ma miejsce stałego pobytu, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 1a Jeżeli skazany jest pozbawiony wolności w tej lub innej sprawie, w postępowaniu dotyczącym wykonania wyroku skazującego na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania właściwy jest sąd, który wydał wyrok w pierwszej instancji.

§ 2 i § 3 – bez zmian

§ 3a Na postanowienie w przedmiocie właściwości w postępowaniu wykonawczym zażalenie nie przysługuje.

Powyższe zmiany oznaczają, że kończą się tzw. sprawy zamiejscowe prowadzone w wykazie „O”, albowiem stosownie do treści art. 1 właściwy do sprawowania kontroli nad wykonaniem orzeczenia będzie sąd równorzędny sądowi I instancji, który jest właściwy na miejsce stałego pobytu skazanego. Należy jednocześnie pamiętać, iż przepis ten będzie miał zastosowanie tylko do orzeczeń, które uprawomocniły się po wejściu w życie tejże ustawy o zmianie ustawy KKW oraz niektórych innych ustaw, czyli wszystkich tych, które uprawomocniły się po 1. stycznia 2012. Wszystkie pozostałe sprawy „zamiejscowe” w wykazie „O” prowadzone będą na starych zasadach, a więc przez sądy I instancji.

Art. 6

§ 1 Skazany może składać wnioski o wszczęcie postępowania przed sądem i brać w nim udział jako strona oraz wносить zażalenia na postanowienia wydane w postępowaniu wykonawczym, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 2 Skazany może składać wnioski, skargi i prośby do organów wykonujących orzeczenie.

§ 3 Jeżeli wnioski, o których mowa w § 1 i 2, oraz skargi i prośby, o których mowa w § 2, oparte są na tych samych podstawach faktycznych, właściwy organ może wydać zarządzenie o pozostawieniu ich bez rozpoznania.

§ 1 Skazany może składać wnioski o wszczęcie postępowania przed sądem i brać w nim udział jako strona oraz w wypadkach wskazanych w ustawie wносить zażalenia na postanowienia wydane w postępowaniu wykonawczym.

w § 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu: Skazany, składając wniosek, skargę lub prośbę, jest obowiązany do uzasadnienia zawartych w niej żądań w stopniu umożliwiającym jej rozpoznanie, w szczególności do dołączenia odpowiednich dokumentów.

§ 3 Jeżeli wniosek, skarga lub prośba:

- 1) oparte są na tych samych podstawach faktycznych,*
- 2) zawierają wyrazy lub zwroty powszechnie uznawane za wulgarne lub obelżywe albo gwarę przestępców,*
- 3) nie zawierają uzasadnienia zawartych w nich żądań w stopniu umożliwiającym ich rozpoznanie*

– właściwy organ może pozostawić wniosek, skargę lub prośbę bez rozpoznania.

Paragraf 2 nakłada obecnie na skazanego obowiązek każdorazowego uargumentowania swojego wniosku, w takim stopniu, w jakim wskazuje ten przepis. W przypadku kuratorów, przepis ten będzie miał zastosowanie np. przy wnioskowaniu skazanego o zmianę miejsca wykonywania pracy społecznej lub wniosku o udzielenie pomocy w ramach Funduszu Pomocy Postpenitencjarnej. Jeżeli wnioski skazanego np. w wyżej przywołanych przedmiotach nie będą spełniać ustawowych wymagań, to również i kurator będzie mógł pozostawić taki wniosek, stosownie do § 3 bez rozpoznania.

W art. 8 uchyla się punkt 4 w paragrafie 2, który mówił o obligatoryjnej obronie w postępowaniu wykonawczym, jeżeli skazany nie władał językiem polskim.

Art. 9

§ 1. Postępowanie wykonawcze wszczyna się bezzwłocznie, gdy orzeczenie stało się wykonalne.

§ 2. Orzeczenie staje się wykonalne z chwilą uprawomocnienia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 1 – bez zmian

§ 2 Wyrok oraz postanowienia wydane w trybie art. 420 Kodeksu postępowania karnego stają się wykonalne z chwilą uprawomocnienia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 3. Postanowienie w postępowaniu wykonawczym staje się wykonalne z chwilą wydania, chyba że ustawa stanowi inaczej lub sąd wydający postanowienie albo sąd powołany do rozpoznania zażalenia wstrzyma jego wykonanie.

§ 4. Złożenie wniosku o wydanie postanowienia w postępowaniu wykonawczym nie wstrzymuje wykonania orzeczenia, którego wniosek dotyczy, chyba że sąd, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, postanowi inaczej. Postanowienie w przedmiocie wstrzymania wykonania orzeczenia nie wymaga uzasadnienia.

Zmiana szczególnie określona § 3 oznacza, że postanowienia wydane w postępowaniu wykonawczym staną się wykonalne z chwilą ich wydania, a nie prawomocności, chyba, że przepis szczególny wyraźnie będzie wskazywał inaczej, np. kiedy udzieleniu przerwy w karze sprzeciwi się prokurator, albo zarządzenie wykonania kary nastąpiło w trybie fakultatywnym. Natychmiast wykonywalnymi z chwilą orzeczenia staną się za to m.in. postanowienia o zarządzeniu wykonania kary w trybie obligatoryjnym. Sąd jednak będzie mógł wstrzymać wykonanie postanowienia przed prawomocnością.

Art. 14

§ 1 W postępowaniu wykonawczym organ wykonujący orzeczenie może zarządzić zebranie informacji dotyczących skazanego, w szczególności w drodze wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez kuratora sądowego. W razie uzasadnionych wątpliwości co do tożsamości skazanego organ wykonujący orzeczenie może zażądać ustalenia jego tożsamości przez Policję.

§ 2 Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i z Ministrem Obrony Narodowej, inne organy powołane do przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, uwzględniając w szczególności jego zakres oraz tryb przeprowadzania.

§ 1. W postępowaniu wykonawczym organ postępowania wykonawczego może zarządzić zebranie informacji dotyczących skazanego. Organ określony w art. 2 pkt 1–5 wykonujący orzeczenie może także zarządzić zebranie informacji dotyczących skazanego w drodze wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez kuratora sądowego. W razie uzasadnionych wątpliwości co do tożsamości skazanego organ wykonujący orzeczenie może zażądać ustalenia jego tożsamości przez Policję.

Ze zmiany w tymże przepisie wynika już w sposób jasny, że kurator zawodowy nie ma uprawnień do wydania zarządzenia do zebrania informacji o skazanym w drodze wywiadu środowiskowego. Kurator zawodowy posiada jednakże określoną legitymację do wydawania zarządzeń o zebraniu ogólnie informacji dotyczących skazanego. Może np. w tym trybie zarządzić zebranie informacji nt. zachowania skazanego który odbywa karę pozbawienia wolności w warunkach ZK.

Art. 19

§ 1 Sąd orzeka na wniosek prokuratora, skazanego albo jego obrońcy oraz z urzędu, a jeżeli ustawa tak stanowi - na wniosek innych osób.

§ 2. Wniosek lub skargę można zgłosić na piśmie lub ustnie. W wypadku ustnego zgłoszenia spisuje się protokół.

§ 1 i 2 – bez zmian.

§ 3. Składający wniosek, o którym mowa w § 1, jest obowiązany do uzasadnienia zawartych w nim żądań w stopniu umożliwiającym jego rozpoznanie, w szczególności do dołączenia odpowiednich dokumentów. W przypadku niewykonania tego obowiązku można pozostawić wniosek bez rozpoznania.

§ 4. Wniosek lub skargę rozpoznaje się w terminie 21 dni od daty wpływu do sądu, chyba że ustawa przewiduje rozpoznanie wniosku na posiedzeniu, w którym uprawnione osoby mogą wziąć udział.

Przepis ten wskazuje, że należyte uzasadnienie składanego wniosku nie tylko dotyczy skazanego (vide art. 6), lecz także innych podmiotów uprawnionych do inicjowania różnych postępowań przed sądem. Może zatem zdarzyć się, iż w przypadku kiedy wniosek kuratora zawodowego nie będzie należycie uzasadniony lub nie będzie wskazywał dowodów na poparcie swoich żądań we wniosku, zostanie pozostawiony bez rozpoznania. Dodatkowo sąd powinien dołożyć starań, aby rozpoznać wniosek tam, gdzie nie jest wymagany udział stron, w terminie 21 dni o daty jego wpływu (jest to termin instrukcyjny da sądu). Przykładowe takie sprawy, to np. w przedmiocie: art. 13 k.k.w., zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną, art. 15 § 1 i 2 k.k.w., zmniejszenia liczby godzin przy karze ograniczenia wolności, art. 24 k.k.w., art. 75 § 1 k.k., art. 160 § 1 k.k.w.

W art. 20 dodaje się paragraf 4 o treści: Sąd wyższej instancji rozpoznaje zażalenie w terminie 21 dni od daty jego przekazania przez sąd pierwszej instancji, chyba że ustawa przewiduje rozpoznanie zażalenia na posiedzeniu, w którym uprawnione osoby mogą wziąć udział.

Art. 22

§ 1 O terminie i celu posiedzenia sądu zawiadamia się prokuratora, skazanego i jego obrońcę, a także sądowego kuratora zawodowego w zakresie jego działania, a w razie potrzeby inne osoby, o których mowa w art. 19 § 1. Biorą oni udział w posiedzeniu, jednakże ich niestawiennictwo nie wstrzymuje rozpoznania sprawy,

z wyjątkiem obrońcy w wypadkach określonych w art. 8 § 2, chyba że sąd orzeka na korzyść lub zgodnie z wnioskiem skazanego.

§ 2 Sąd może dopuścić do udziału w posiedzeniu również inne osoby niż wymienione w § 1, jeżeli ich udział może mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia.

§ 3 Udział sądowego kuratora zawodowego w posiedzeniu jest obowiązkowy, jeżeli sąd uzna to za konieczne

§ 1. Prokurator, skazany oraz jego obrońca, sądowy kurator zawodowy, pokrzywdzony, a także inne osoby, o których mowa w art. 19 § 1, mają prawo wziąć udział w posiedzeniu, gdy ustawa tak stanowi. W posiedzeniu sądu wyższej instancji mają prawo wziąć udział osoby, którym przysługuje prawo do udziału w posiedzeniu sądu pierwszej instancji.

§ 1a Niestawiennictwo osób, o których mowa w § 1, należy zawiadomionych o terminie i celu posiedzenia, nie wstrzymuje rozpoznania sprawy, z wyjątkiem obrońcy w wypadkach określonych w art. 8 § 2, chyba że sąd orzeka na korzyść lub zgodnie z wnioskiem skazanego.

§ 2 i 3 – bez zmian.

Kurator będzie miał prawo udziału w posiedzeniu tylko w takich sprawach (jak wynika z innych szczególnych przepisów), które dotyczą skazanego, który jednocześnie pozostaje pod dozorem kuratora lub ma ustanowiony obowiązek probacyjny.

Art. 24

§ 1 Jeżeli ujawnią się nowe lub poprzednio nie znane okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia, sąd może w każdym czasie zmienić lub uchylić poprzednie postanowienie.

§ 2 Niedopuszczalna jest zmiana lub uchylenie postanowienia, przewidzianego w § 1, na niekorzyść skazanego po upływie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia.

§ 1 – bez zmian.

§ 2 Niedopuszczalna jest zmiana lub uchylenie postanowienia, przewidzianego w § 1, na niekorzyść skazanego po upływie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia.

§ 3. Na postanowienie wydane na podstawie § 1 przysługuje zażalenie tylko wtedy, gdy przysługiwało również na postanowienie podlegające zmianie lub uchyleniu.

Wydłużeniu o dalsze 3 miesiące uległ czas, w jakim sąd może uchylić lub zmienić postanowienie na niekorzyść skazanego, po jego wydaniu.

Art. 45

§ 1 Jeżeli egzekucja grzywny okaże się bezskuteczna lub z okoliczności sprawy wynika, że byłaby ona bezskuteczna, sąd może zamienić grzywnę nieprzekraczającą stu dwudziestu stawek dziennych, po uprzednim wyrażeniu zgody przez skazanego, na pracę społecznie użyteczną, przyjmując, że dziesięć stawek dziennych jest równoważnych miesięcowi pracy społecznie użytecznej, z zaokrągleniem do pełnego miesiąca. Pracę społecznie użyteczną określa się w miesiącach; ustalając wymiar godzin pracy w stosunku miesięcznym, sąd kieruje się wskazaniami zawartymi w art. 53 Kodeksu karnego.

§ 2 Do wykonywania pracy, o której mowa w § 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 35 § 1 Kodeksu karnego oraz art. 53, art. 54-58, art. 60, 62 i 63.

§ 3 Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do grzywny określonej kwotowo, z tym że górna granica grzywny podlegającej zamianie nie może przekroczyć 240.000 złotych, a miesiąc pracy społecznie użytecznej jest równoważny grzywnie w kwocie do 20.000 złotych.

§ 1 Jeżeli egzekucja grzywny nieprzekraczającej stu dwudziestu stawek dziennych okaże się bezskuteczna lub z okoliczności sprawy wynika, że byłaby ona bezskuteczna, sąd może zamienić grzywnę na pracę

społecznie użyteczną, przyjmując, że dziesięć stawek dziennych jest równoważnych miesięcowi pracy społecznie użytecznej, z zaokrągleniem, w górę, do pełnego miesiąca. Pracę społecznie użyteczną określa się w miesiącach oraz ustala wymiar godzin pracy od 20 do 40 godzin w stosunku miesięcznym, kierując się wskazaniem zawartymi w art. 53 Kodeksu karnego.

§ 2. Do wykonywania pracy, o której mowa w § 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 53–58 i art. 60.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do grzywny określonej kwotowo, z tym że górna granica grzywny podlegającej zamianie nie może przekroczyć 240 000 złotych, a miesiąc pracy społecznie użytecznej jest równoważny grzywnie w kwocie do 20 000 złotych.

§ 4. Na postanowienie w przedmiocie zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną przysługuje zażalenie.

W związku z tą zmianą, nie jest już wymagana zgoda skazanego do zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną. Dodatkowo stosownie do paragrafu 2, do pracy społecznie użytecznej nie będą już miały zastosowania przepisy z kary o.w., dotyczące odroczenia i przerwy.

Art. 46

§ 1 Jeżeli skazany, mimo możliwości, nie uiszcza grzywny w terminie ani też nie podejmie orzeczonej zastępczej formy jej wykonania określonej w art. 45 i zostanie stwierdzone, że nie można jej ściągnąć w drodze egzekucji, sąd orzeka wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności przyjmując, że jeden dzień pozbawienia wolności jest równoważny dwóm stawkom dziennym; kara zastępcza nie może przekraczać 12 miesięcy pozbawienia wolności, jak również górnej granicy kary pozbawienia wolności za dane przestępstwo, a jeżeli ustawa nie przewiduje za dane przestępstwo kary pozbawienia wolności, górna granica zastępczej kary pozbawienia wolności nie może przekroczyć 6 miesięcy.

§ 1 Jeżeli egzekucja grzywny okazała się bezskuteczna lub z okoliczności sprawy wynika, że byłaby ona bezskuteczna, sąd zarządza wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności, gdy:

- 1) skazany oświadczy, że nie wyraża zgody na podjęcie pracy społecznie użytecznej zamienionej na podstawie art. 45 albo uchyla się od jej wykonania, lub*
- 2) zamiana grzywny na pracę społecznie użyteczną jest niemożliwa lub niecelowa.*

§ 2. Zarządzając wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności, przyjmuje się, że jeden dzień pozbawienia wolności jest równoważny dwóm stawkom dziennym grzywny; kara zastępcza nie może przekroczyć 12 miesięcy pozbawienia wolności, jak również górnej granicy kary pozbawienia wolności za dane przestępstwo, a jeżeli ustawa nie przewiduje za dane przestępstwo kary pozbawienia wolności, górna granica zastępczej kary pozbawienia wolności nie może przekroczyć 6 miesięcy.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do grzywny określonej kwotowo, z tym że jeden dzień pozbawienia wolności jest równoważny grzywnie w kwocie od 20 do 4000 złotych.

§ 4. W przypadku gdy grzywna została uiszczona lub ściągnięta w drodze egzekucji tylko w części albo tylko w części została wykonana w formie pracy społecznie użytecznej, sąd, zarządzając wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności, określa jej wymiar według zasad przewidzianych w § 2 lub 3.

§ 5 Na postanowienie w przedmiocie zarządzenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności przysługuje zażalenie.

Sąd, aby zamienić grzywnę na zastępczą karę nie będzie zobligowany każdorazowo stwierdzać nieskuteczność egzekucji komorniczej, albowiem znowelizowany przepis dopuszcza możliwość „domniemania”, iż będzie ona nieskuteczna, co może wynikać z okoliczności sprawy. To może oznaczać (aczkolwiek nie musi – praktyka pokaże), że przy tego typu sprawach, sąd będzie korzystał częściej z art. 14, aby ustalić te okoliczności. Zrezygnowano także z możliwości warunkowego zawieszenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności.

W art. 47 natomiast zrezygnowano z możliwości zamiany orzeczonej już zastępczej kary pozbawienia wolności ponownie na p.s.u.

Art. 48

Przed wydaniem postanowienia określającego wymiar kary zastępczej sąd w razie potrzeby wysłuchuje skazanego lub jego obrońcę.

W posiedzeniu w przedmiocie zarządzenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności ma prawo wziąć udział prokurator, skazany oraz jego obrońca, a gdy skazany pozostaje pod dozorem – również sądowy kurator zawodowy, osoba godna zaufania lub przedstawiciel stowarzyszenia, instytucji albo organizacji społecznej, o której mowa w art. 73 § 1 Kodeksu karnego.

W posiedzeniu w przedmiocie zarządzenia zastępczej kary p.w. ma prawo wziąć udział kurator zawodowy, ale tylko w sytuacji, kiedy skazany, którego dotyczy posiedzenie, pozostaje także pod dozorem kuratora, choćby w innej sprawie. Rozwiązanie to jest o tyle niezrozumiałe i wydaje się również nielogiczne, iż może zdarzyć się, że kurator składający wniosek i posiadający uprawnienie do takiego wniosku o orzeczenie zastępczej kary (*vide* art. 57 § 2 i 3 w zw. z art. 45 § 2 i art. 173 § 2 pkt 8), przy założeniu, że skazany nie pozostaje pod dozorem kuratora, a sąd nie wyrazi na to zgody (abstrahując, iż w praktyce jest to mało prawdopodobne), nie będzie mógł w posiedzeniu uczestniczyć.

Art. 61

§ 1 Jeżeli względy wychowawcze za tym przemawiają, sąd może w okresie wykonywania kary ograniczenia wolności ustanawiać, rozszerzać lub zmieniać obowiązki, o których mowa w art. 36 § 2 Kodeksu karnego, albo od wykonania tych obowiązków zwolnić, jak również oddać skazanego pod dozór lub od dozoru zwolnić.

§ 1. Jeżeli względy wychowawcze za tym przemawiają, sąd może w okresie wykonywania kary ograniczenia wolności ustanawiać, rozszerzać lub zmieniać obowiązki, o których mowa w art. 36 § 2 Kodeksu karnego, albo od wykonania tych obowiązków zwolnić.

§ 2 – bez zmian.

W paragrafie 1 skreślono końcową część ostatniego zdania, tym samym w sposób już nie budzący wątpliwości wskazując na brak możliwości oddania pod dozór skazanego na karę ograniczenia wolności również na etapie wykonywania kary, co było oczywiste po uchyleniu § 1 w art. 36 Kodeksu karnego, jednakże wciąż budziło wątpliwości interpretacyjne.

Art. 65

§ 1. Jeżeli skazany uchyla się od odbywania kary ograniczenia wolności, sąd zamienia ją na zastępczą karę grzywny, przyjmując jeden dzień kary ograniczenia wolności za równoważny jednej stawce dziennej; sąd określa w takim wypadku wysokość jednej stawki dziennej - kierując się wskazaniem zawartym w art. 33 § 3 Kodeksu karnego. Uchylaniem się może być również uporczywe naruszanie ciężących na nim obowiązków.

§ 2. Jeżeli orzeczenie zastępczej kary grzywny byłoby niecelowe z uwagi na brak możliwości jej uiszczenia lub ściągnięcia w drodze egzekucji, sąd określa zastępczą karę pozbawienia wolności przyjmując, że jeden dzień zastępczej kary pozbawienia wolności jest równoważny dwóm dniom ograniczenia wolności, i orzeka jej wykonanie.

§ 1. Jeżeli skazany uchyla się od odbywania kary ograniczenia wolności lub nałożonych na niego obowiązków, sąd zarządza wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności. W razie gdy skazany wykonał część kary ograniczenia wolności, sąd zarządza wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze odpowiadającym karze ograniczenia wolności pozostałej do wykonania, przyjmując, że jeden dzień zastępczej kary pozbawienia wolności jest równoważny dwóm dniom kary ograniczenia wolności.

§ 2. W posiedzeniu ma prawo wziąć udział prokurator, sądowy kurator zawodowy, skazany oraz jego obrońca.

§ 3. Na postanowienie w przedmiocie zarządzenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności przysługuje zażalenie.

Przy tej zmianie zrezygnowano z grzywny, jako zastępczej kary. W przypadku uchylania się skazanego od wykonania kary o.w., sąd będzie zobligowany zarządzić od razu zastępczą karę pozbawienia wolności. W przepisie tym występuje tzw. obligatoryjność względna sądu. W posiedzeniu ma prawo wziąć udział w każdym przypadku kurator zawodowy. Ustawodawca nadto zrezygnował z instytucji wstrzymania wykonania zastępczej kary p.w. kiedy skazany przystąpi do obowiązku pracy. Rezygnacja z możliwości wstrzymania wykonania kary p.w. dodatkowo wymusi nadto zmianę w sposobie prowadzenia ewidencji w wykazie Kkow (jak wynika z projektu zmian w Zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości ds. tzw. biurowości sądowej), tj. wprowadzi możliwość zakreślenia pozycji w wykazie Kkow już w momencie skierowania do wykonania orzeczenia o zastępczej karze p.w., a nie dopiero po umieszczeniu skazanego w ZK, czyli po wpisaniu przez WWO lub sekcje wykonawczą sprawy do wykazu WPKz.

Art. 151

§ 1. Sąd może odroczyć wykonanie kary pozbawienia wolności na okres do 6 miesięcy, jeżeli natychmiastowe wykonanie kary pociągnęłoby dla skazanego lub jego rodziny zbyt ciężkie skutki lub jeżeli liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekracza w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów.

§ 1a. Odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności z powodu przekroczenia w skali kraju ogólnej pojemności zakładów karnych lub aresztów śledczych nie stosuje się wobec skazanego, który dopuścił się przestępstwa z zastosowaniem przemocy lub groźby jej użycia lub orzeczono w stosunku do niego karę przekraczającą 2 lata pozbawienia wolności.

§ 2 Okres odroczenia biegnie od dnia wydania postanowienia w tym przedmiocie.

§ 3 Odroczenie może być udzielone kilkakrotnie, jednakże łączny okres odroczenia nie może przekroczyć roku, chyba że chodzi o kobietę ciężarną lub w okresie 3 lat po urodzeniu dziecka i sprawowania nad nim opieki.

§ 1 Sąd może odroczyć wykonanie kary pozbawienia wolności na okres do roku, jeżeli natychmiastowe wykonanie kary pociągnęłoby dla skazanego lub jego rodziny zbyt ciężkie skutki. W stosunku do skazanej kobiety ciężarnej oraz osoby skazanej samotnie sprawującej opiekę nad dzieckiem sąd może odroczyć wykonanie kary na okres do 3 lat po urodzeniu dziecka.

§ 2 Sąd może odroczyć wykonanie kary pozbawienia wolności w wymiarze do 2 lat, jeżeli liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekracza w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów; odroczenia nie udziela się skazanym, którzy dopuścili się przestępstwa z zastosowaniem przemocy lub groźby jej użycia, skazanym określonym w art. 64 § 1 lub 2 lub w art. 65 Kodeksu karnego, a także skazanym za przestępstwa określone w art. 197–203 Kodeksu karnego popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych.

§ 3. Odroczenie może być udzielone kilkakrotnie, jednak łączny okres odroczenia nie może przekroczyć okresów wskazanych w § 1; okres odroczenia biegnie od dnia wydania pierwszego postanowienia w tym przedmiocie.

§ 4 Odracząc wykonanie kary pozbawienia wolności, sąd może zobowiązać skazanego do podjęcia starań o znalezienie pracy zarobkowej, zgłaszania się do wskazanej jednostki Policji w określonych odstępach czasu lub poddania się odpowiedniemu leczeniu lub rehabilitacji, oddziaływaniom terapeutycznym lub uczestnictwu w programach korekcyjno-edukacyjnych.

§ 5 Wykonując orzeczenie o odroczeniu wykonania kary pozbawienia wolności w stosunku do skazanego, który został zobowiązany do wykonania obowiązków określonych w § 4, sąd stosuje odpowiednio art. 14.

Pierwsza widoczna zmiana w tym przepisie, to taka, że zrezygnowano z maksymalnego okresu na jaki sąd mógł jednorazowo odroczyć karę, tj. do 6 miesięcy. Obecnie jeśli sąd uzna to za zasadne i celowe, będzie mógł odroczyć karę na okres dłuższy niż 6 miesięcy, np. na jeden rok. Sąd, tak jak dotychczas będzie mógł odroczyć wykonanie kary p.w. przy spełnieniu przesłanek formalnych, kiedy liczba osadzonych w skali kraju przekroczy ogólną pojemność. O takiej sytuacji powiadamia w specjalnej informacji Dyrektor Generalny SW. Odraczając wykonanie kary, sąd będzie miał teraz możliwość nałożyć na skazanego obowiązki wymienione w paragrafie 4. Kontrolę nad realizacją tych obowiązków sąd będzie sprawował poprzez art. 14.

Art. 152

Jeżeli odroczenie wykonania kary nie przekraczającej 2 lat pozbawienia wolności trwało przez okres co najmniej jednego roku - sąd może warunkowo zawiesić wykonanie tej kary na zasadach określonych w art. 69-75 Kodeksu karnego.

Dotychczasową treść oznacza się, jako § 1 i dodaje się:

§ 2 Wniosek o warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności może złożyć również sądowy kurator zawodowy.

§ 3 Na postanowienie w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary przysługuje zażalenie; w posiedzeniu ma prawo wziąć udział prokurator, skazany oraz obrońca, a także sądowy kurator zawodowy, jeżeli składał wniosek o wydanie postanowienia.

Przy zmianie tego przepisu nadano kuratorowi zawodowemu nowe uprawnienie tj. możliwość wnioskowania o warunkowe zawieszenie wykonania kary p.w. w tym szczególnym trybie. Kurator zawodowy, który składał wniosek będzie miał również prawo do udziału w posiedzeniu. Nie będzie jednak miał uprawnienia do złożenia zażalenia na postanowienie sądu. Uprawnienia tego ustawodawca nie umieścił w katalogu obowiązków kuratora zawodowego określonego w art. 173 § 2, co oznacza, iż w każdym przypadku, wystąpienie z takim wnioskiem przez kuratora zawodowego będzie zakresem jego działania, a nie obowiązkiem.

Art. 153

§ 1 Sąd penitencjarny udziela przerwy w wykonaniu kary w wypadku określonym w art. 150 § 1 do czasu ustania przeszkody.

§ 2 Sąd penitencjarny może udzielić przerwy w wykonaniu kary, jeżeli przemawiają za tym ważne względy zdrowotne, rodzinne lub osobiste. Przepis art. 151 § 3 stosuje się odpowiednio.

§ 3 Nie można udzielić przerwy przed upływem roku od dnia ukończenia poprzedniej przerwy i powrotu po niej do zakładu karnego, chyba że zachodzi wypadek choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby skazanego albo inny wypadek losowy.

§ 4 Udzielając przerwy w wykonaniu kary, sąd może zobowiązać skazanego do utrzymywania w okresie tej przerwy kontaktu z sądowym kuratorem zawodowym w miejscu pobytu, niezmienniania bez jego zgody miejsca pobytu, podjęcia starań o znalezienie pracy zarobkowej lub meldowania się we wskazanej jednostce Policji.

§ 5. Sędem penitencjarnym właściwym miejscowo do udzielania dalszych przerw oraz do udzielania przerwy, o której mowa w § 3, jest sąd, który udzielił pierwszej przerwy.

§ 1 – bez zmian

§2 Sąd penitencjarny może udzielić przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności, jeżeli przemawiają za tym ważne względy rodzinne lub osobiste. Przepisy art. 151 § 3–5 stosuje się odpowiednio.

§ 2a Wniosek o udzielenie przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności może złożyć również dyrektor zakładu karnego.

§ 3 – bez zmian.

§ 4 – uchylony

§ 5 Sędem penitencjarnym właściwym miejscowo do udzielenia dalszych przerw jest sąd, który udzielił pierwszej przerwy. Jest on również właściwy do orzeczenia przerwy, o której mowa w § 3, jeżeli skazany nadal przebywa na wolności.

Art. 153a

§ 1 W posiedzeniu w przedmiocie odroczenia lub przerwy ma prawo wziąć udział prokurator, skazany oraz jego obrońca, a także sądowy kurator zawodowy lub dyrektor zakładu karnego, jeżeli składali wniosek o wydanie postanowienia.

§ 2 Na postanowienie w przedmiocie odroczenia lub przerwy przysługuje zażalenie.

Udzielając przerwy w wykonywaniu kary p.w. sąd nie będzie miał już możliwości zobowiązać skazanego do utrzymywania kontaktu z kuratorem sądowym, albowiem paragraf 4, który pozwalał na takie rozwiązanie został uchylony. Sąd natomiast będzie mógł nałożyć na skazanego obowiązki takie same, jak przy odroczeniu. Wynika to wprost z treści ostatniego zdania w paragrafie 2. Podobnie, jak przy odroczeniu, kontrolę nad realizacją tych obowiązków sąd będzie sprawował również poprzez art. 14. Podobnie również, jak przy instytucji odroczenia w posiedzeniu ma prawo wziąć udział kurator zawodowy, jeżeli składał wniosek. Nie posiada natomiast legitymacji do zażalenia na postanowienie sądu.

Art. 156

§ 1 Odroczenie wykonania kary sąd może odwołać w razie ustania przyczyny, dla której zostało udzielone, lub w wypadku, gdy skazany nie korzysta z odroczenia w celu, w jakim zostało udzielone, albo rażąco narusza porządek prawny.

§ 2 Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do przerwy w wykonaniu kary, z tym że odwołanie przerwy może nastąpić również z powodu niewykonywania obowiązków określonych w art. 153 § 4; postanowienie o odwołaniu przerwy wydaje sąd penitencjarny, który jej udzielił.

§ 3 Jeżeli w czasie przerwy w odbywaniu kary skazany popełnił przestępstwo, w związku z którym zostało zastosowane tymczasowe aresztowanie, kara pozbawienia wolności, której odbywanie zostało przerwane, podlega wykonaniu z mocy prawa.

§ 1. Odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności sąd może odwołać w razie ustania przyczyny, dla której zostało udzielone, lub w wypadku, gdy skazany nie korzysta z odroczenia w celu, w jakim zostało udzielone, albo rażąco narusza porządek prawny, jak również z powodu niewykonywania obowiązków określonych w art. 151 § 4.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności; postanowienie o odwołaniu przerwy wydaje sąd penitencjarny, który jej udzielił.

§ 3. Właściwy sąd odwołuje odroczenie lub przerwę w wykonaniu kary pozbawienia wolności, jeżeli okoliczności, o których mowa w § 1 i 2, zaistnieją po udzieleniu skazanemu pisemnego upomnienia przez sądowego kuratora zawodowego, chyba że przemawiają przeciwko temu szczególne względy.

§ 4. Jeżeli w czasie przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności skazany został tymczasowo aresztowany, kara pozbawienia wolności, której odbywanie zostało przerwane, podlega wykonaniu z mocy prawa.

§ 5. Przepis § 4 stosuje się odpowiednio do odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności, z tym że w wypadku odroczenia sąd bezzwłocznie kieruje orzeczenie do wykonania.

Przy tej zmianie nie sposób oprzeć się wrażeniu braku konsekwencji u Ustawodawcy. Otóż § 3 wprowadza tzw. obligatoryjność względną sądu do odwołania odroczenia lub przerwy w przypadku zaistnienia ponownych przestępstw do tego odwołania po udzielonym wcześniej pisemnym upomnieniu przez kuratora zawodowego. Ustawodawca uchylił § 4 w art. 153 jak i odstąpił od możliwości nakładania na skazanego obowiązku do utrzymywania w okresie odroczenia kontaktu z sądowym kuratorem zawodowym w miejscu pobytu (takie założenie było jeszcze na etapie projektu ustawy o zmianie ustawy KKW oraz niektórych innych ustaw). Jednocześnie pozostawił możliwość udzielania przez kuratora zawodowego pisemnego upomnienia skazanemu w okolicznościach wskazanych w przepisie, czyli wprowadził nową konstrukcję, nie przewidzianą dotychczas przepisami prawa karnego. Oznaczać to może, że kurator zawodowy, przeprowadzając wywiad środowiskowy na zarządzenie sądu w ramach prowadzonej przez ten sąd kontroli nad wykonywaniem orzeczenia o odroczeniu lub przerwie w stosunku do skazanego o którym mowa w art. 151 § 5 i art. 153 § 2, będzie również zobowiązany do oceny (co jest oczywiste), czy wobec skazanego zachodzą przestępstwa do odwołania przerwy lub odroczenia, a w przypadku zaistnienia takowych, będzie miał obowiązek (stosownie do art. 173 § 2 pkt 6) wystąpić ze stosownym wnioskiem. Odstępując od wystąpienia z wnioskiem, będzie natomiast zobligowany do udzielenia skazanemu pisemnego upomnienia. To prowadzi do wniosku – jak wydaje się – iż w sytuacji kiedy obowiązujące przepisy dotyczące prowadzenia tzw. biurowości sądowej nie zakładają ewidencjonowania w wykazie „O” spraw związanych z odroczeniem, to kurator lub ZKSS będzie zmuszony prowadzić własną (zaimprovizowaną) ewidencję udzielanych upomnień skazanemu w sprawach związanych z tą instytucją prawa karnego wykonawczego. Co prawda projektowane zmiany w Zarządzeniu MS ds. tzw. biurowości sądowej zakładają rejestrowania udzielonego przez kuratora pisemnego upomnienia w rubryce Uwagi, lecz dotyczą tylko tych spraw, które podlegają rejestracji w urzędzeniach ewidencyjnych ZKSS, a do których nie zalicza się obecnie odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności.

Art. 159

Warunkowo zwolnionego sąd penitencjarny może w okresie próby oddać pod dozór kuratora sądowego, osoby godnej zaufania, stowarzyszenia, organizacji lub instytucji, do której działalności należy troska o wychowanie, zapobieganie demoralizacji lub pomoc skazanym, oraz nałożyć na niego obowiązki określone w art. 72 § 1 Kodeksu karnego. Wobec skazanego za przestępstwo określone w art. 197-203 Kodeksu karnego, popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych, młodocianego sprawcy przestępstwa umyślnego, sprawcy określonego w art. 64 Kodeksu karnego, a także wobec skazanego na karę dożywotniego pozbawienia wolności, oddanie pod dozór kuratora sądowego jest obowiązkowe.

§ 1 Warunkowo zwolnionego sąd penitencjarny może w okresie próby oddać pod dozór kuratora sądowego, osoby godnej zaufania, stowarzyszenia, organizacji lub instytucji, do której działalności należy troska o wychowanie, zapobieganie demoralizacji lub pomoc skazanym, oraz nałożyć na niego obowiązki określone w art. 72 § 1 Kodeksu karnego, a jeżeli szkoda wyrządzona przestępstwem, za które skazany odbywa karę, nie została naprawiona, orzec obowiązek określony w art. 72 § 2 Kodeksu karnego. Wobec skazanego za przestępstwo określone w art. 197–203 Kodeksu karnego, popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych, młodocianego sprawcy przestępstwa umyślnego, sprawcy określonego w art. 64 Kodeksu karnego, a także wobec skazanego na karę dożywotniego pozbawienia wolności oddanie pod dozór jest obowiązkowe.

§ 2 Warunkowo zwolniony, który został zobowiązany do wykonywania obowiązków związanych z okresem próby i nie został oddany pod dozór, jest obowiązany do:

- 1) bezzwłocznego, a najpóźniej w ciągu 7 dni od zwolnienia z zakładu karnego, zgłoszenia się do sądowego kuratora zawodowego sądu rejonowego, w którego okręgu będzie miał miejsce stałego pobytu,*
- 2) zgłaszania się do sądowego kuratora zawodowego w określonych przez niego terminach i udzielania wyjaśnień co do przebiegu okresu próby,*
- 3) niezmienniania bez zgody sądu miejsca stałego pobytu,*
- 4) wykonywania nałożonych na niego obowiązków*

– o czym sąd poucza warunkowo zwolnionego.

§ 3 W razie oddania pod dozór sąd poucza skazanego o obowiązku wynikającym z art. 169 § 2.

Skazany, który skorzysta z dobrodziejstwa art. 77 § 1 K.k. lub art. 155 § 1, będzie mógł zostać zobowiązany przez sąd penitencjarny do naprawienia szkody (art. 72 § 2 k.k.) w przypadku kiedy nie naprawił szkody wyrządzonej przestępstwem, za które został skazany. Dodatkowo § 2 określa w sposób enumeratywny obowiązki spoczywające na warunkowo zwolnionym, który nie został oddany pod dozór kuratora sądowego. Kurator (właściwy na miejsce stałego pobytu skazanego) natomiast wobec takiego warunkowo zwolnionego prowadzi będzie tzw. kontrolę okresu próby, ewidencjonowaną w wykazie „O”.

Art. 160

§ 1 Sąd penitencjarny odwołuje warunkowe zwolnienie, jeżeli zwolniony w okresie próby popełnił przestępstwo umyślne, za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

§ 1a. Sąd penitencjarny odwołuje warunkowe zwolnienie, jeżeli zwolniony, skazany za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą, w okresie próby rażąco narusza porządek prawny, ponownie używając przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą.

§ 2 Sąd penitencjarny może odwołać warunkowe zwolnienie, jeżeli zwolniony w okresie próby rażąco narusza porządek prawny, w szczególności popełnił inne przestępstwo lub została orzeczona kara inna niż określona w § 1 albo gdy uchyła się od dozoru, wykonywania nałożonych obowiązków lub orzeczonych środków karnych. Przed odwołaniem warunkowego zwolnienia sąd penitencjarny, o ile jest to możliwe, wysłuchuje skazanego lub jego obrońcę.

§ 3 W razie odwołania warunkowego zwolnienia nie zalicza się na poczet kary okresu spędzonego na wolności.

§ 1 Sąd penitencjarny odwołuje warunkowe zwolnienie, jeżeli warunkowo zwolniony:

- 1) w okresie próby popełnił przestępstwo umyślne, za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności,*
- 2) uchyła się od wykonania obowiązków, o których mowa w art. 159 § 2,*
- 3) uchyła się od dozoru, wykonania nałożonych obowiązków lub orzeczonych środków karnych,*
- 4) w okresie próby rażąco naruszył porządek prawny, w szczególności popełnił inne przestępstwo niż określone w pkt 1 lub została orzeczona inna kara niż określona w pkt 1.*

§ 2 Sąd penitencjarny odwołuje warunkowe zwolnienie, jeżeli zwolniony, skazany za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkującej wspólnie ze sprawcą, w okresie próby rażąco narusza porządek prawny, ponownie używając przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkującej wspólnie ze sprawcą.

§ 3 W razie zaistnienia przesłanek określonych w § 1 pkt 1, w § 2 lub art. 75 § 3 Kodeksu karnego sądowy kurator zawodowy, a gdy skazany został oddany pod dozór osoby godnej zaufania, stowarzyszenia, organizacji lub instytucji, o której mowa w art. 159 § 1, także ta osoba lub przedstawiciel tego stowarzyszenia, organizacji lub instytucji, bezzwłocznie kieruje do sądu wnioski o odwołanie warunkowego zwolnienia. W posiedzeniu ma prawo wziąć udział prokurator, skazany oraz obrońca, sądowy kurator zawodowy, a gdy skazany pozostaje pod dozorem osoby godnej zaufania, stowarzyszenia, organizacji lub instytucji, o której mowa w art. 159 § 1, także ta osoba lub przedstawiciel stowarzyszenia, organizacji lub instytucji.

§ 4 Sąd odwołuje warunkowe zwolnienie skazanego, jeżeli okoliczności, o których mowa w § 1 pkt 2–4, zaistnieją po udzieleniu skazanemu pisemnego upomnienia przez sądowego kuratora zawodowego, chyba że przemawiają przeciwko temu szczególne względy.

§ 5 Sąd może odstąpić od odwołania warunkowego zwolnienia, o którym mowa w § 1, w wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami. Nie dotyczy to sytuacji określonej w § 1 pkt 1.

§ 6 Na postanowienie w przedmiocie odwołania warunkowego zwolnienia przysługuje zażalenie.

§ 7 W przypadku odwołania warunkowego zwolnienia nie zalicza się na poczet kary okresu spędzonego na wolności.

Przepis ten wprowadza dość istotne zmiany, które dotyczą przesłanek do odwołania warunkowego przedterminowego zwolnienia. Przede wszystkim pierwsze co rzuca się w oczy, to rezygnacja z fakultatywnych przesłanek - sąd może. Nadto do obligatoryjnego odwołania warunkowego zwolnienia sąd będzie zobowiązany w sytuacji popełnienia przez skazanego w okresie próby przestępstwa umyślnego, za które orzeczono prawomocnie karę p.w. – zarówno w formie bezwzględnej, jak i w warunkach zawieszenia jej wykonania. Zaznaczyć jednakże wypada, iż o ile pkt 1 w paragrafie 1 stanowi przesłankę bezwzględną do odwołania warunkowego zwolnienia, to punkty 2-4 wskazują na obligatoryjność sądu, lecz o charakterze względnym. Paragraf 2 jest kopią paragrafu 1a obowiązującego przed zmianą.

Paragraf natomiast 3 nakłada na kuratora zawodowego nakaz bezzwłocznego złożenia wniosku o odwołanie warunkowego zwolnienia przy zaistnieniu przesłanek określonych w § 1 pkt 1 i § 2, jak i bezzwłocznego złożenia wniosku o zarządzenie wykonania kary przy zaistnieniu przesłanek z art. 75 § 3 K.k. W przypadku wystąpienia przesłanek z pkt-ów 2-4 w § 1, kurator zawodowy może odstąpić w szczególnie uzasadnionych przypadkach od złożenia wniosku, udzielając warunkowo zwolnionemu pisemnego upomnienia. Warto zwrócić uwagę, że obligatoryjną (względnie) przesłankę do odwołania warunkowego zwolnienia stanowi również okoliczność uchylania się przez warunkowo zwolnionego bez orzeczonego dozoru z przypisanych mu obowiązków wynikających z art. 159 § 2.

W art. 161 wskazano, jak miało to już miejsce, iż w posiedzeniu, które powinno odbyć się w zakładzie karnym ma prawo wziąć udział kurator zawodowy, jeśli składał wniosek. Wskazano także, iż jeżeli kara lub suma kar przekracza 3 lata, wniosku skazanego lub jego obrońcy nie rozpatruje się przed upływem 6 miesięcy od wydania postanowienia o odmowie warunkowego zwolnienia, a w przypadku kary lub sumy kar nie przekraczającej 3 lat – przed upływem 3 miesięcy. Obostrzenia te nie dotyczą kuratora zawodowego.

Art. 162 podtrzymuje legitymacje kuratora zawodowego do zażalenia na postanowienie sądu penitencjarnego odmawiające udzielenia warunkowego zwolnienia, jeżeli kurator składał wniosek. Należy jednakże już pamiętać, iż z literalnego brzmienia tego przepisu wynika, że kurator zawodowy nie będzie uprawniony do zażalenia w sytuacji, kiedy sąd na wniosek kuratora zawodowego udzieli skazanemu warunkowego zwolnienia, lecz np. wbrew temu wnioskowi nie nałoży na skazanego wszystkich obowiązków sugerowanych przez kuratora lub udzielając warunkowego zwolnienia nie odda skazanego pod dozór kuratora, o który to dozór wnosił np. kurator przy okazji swojego wniosku o warunkowe zwolnienie. Przepis ten również nakłada na sąd odwoławczy rozpoznanie każdego zażalenia w terminie 14 dni, a nie tylko zażalenia wniesionego przez prokuratora, jak miało to miejsce dotychczas.

Art. 163

§ 1 W sprawach związanych z wykonaniem orzeczenia o warunkowym zwolnieniu oraz w sprawie odwołania warunkowego zwolnienia właściwy jest sąd penitencjarny, który udzielił zwolnienia, a jeżeli zwolniony pozostaje pod dozorem - sąd penitencjarny, w którego okręgu dozór jest wykonywany.

§ 2 Sąd penitencjarny może, w granicach przewidzianych w art. 80 § 1 i 2 Kodeksu karnego, zmienić okres próby. Sąd może również w okresie próby ustanawiać, rozszerzać lub zmieniać obowiązki wymienione w art. 72 § 1 Kodeksu karnego albo od wykonania nałożonych obowiązków zwolnić, jak również oddać skazanego pod dozór lub od dozoru zwolnić.

§ 3 (uchylony).

§ 4 W okresie próby kurator sądowy, osoba, stowarzyszenie, organizacja lub instytucja, pod której dozór oddano zwolnionego, informuje sąd o jego zachowaniu, w szczególności o tym, czy wykonuje on nałożone obowiązki i przestrzega porządku prawnego.

§ 1. W sprawach związanych z wykonaniem orzeczenia o warunkowym zwolnieniu oraz w sprawie odwołania warunkowego zwolnienia właściwy jest sąd penitencjarny, który udzielił zwolnienia, a jeżeli warunkowo zwolniony przebywa w okręgu innego sądu, właściwy jest sąd penitencjarny, w którego okręgu skazany ma miejsce stałego pobytu.

§ 2. Sąd penitencjarny może, w granicach określonych w art. 80 § 1 i 2 Kodeksu karnego, zmienić okres próby. Sąd może również w okresie próby ustanawiać, rozszerzać lub zmieniać obowiązki wymienione w art. 72 § 1 Kodeksu karnego albo od wykonywania nałożonych obowiązków zwolnić, z wyjątkiem obowiązku wymienionego w art. 72 § 2 Kodeksu karnego, jak również oddać skazanego pod dozór lub od dozoru zwolnić. Wniosek o wydanie postanowienia może złożyć również sądowy kurator zawodowy.

§ 3. Wykonując orzeczenie o warunkowym zwolnieniu wobec skazanego, który nie został oddany pod dozór lub zobowiązany do wykonania obowiązków związanych z okresem próby, sąd penitencjarny stosuje odpowiednio art. 14.

§ 4. Na postanowienie wydane na podstawie § 2 przysługuje zażalenie.

Sądem penitencjarnym właściwym do wykonania orzeczenia o WZ, jak i w sprawie odwołania praktycznie właściwy będzie sąd, w okręgu którego warunkowo zwolniony ma miejsce stałego pobytu (definicja stałego miejsca pobyt – *vide* art. 25 k.c., jak i art. 6 Ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych), a nie tylko tzw. sąd, w okręgu którego sprawowany jest dozór (w przypadku kiedy orzeczono o dozorze), jak miało to miejsce dotychczas. Sąd, który udzielił warunkowego zwolnienia będzie praktycznie tylko właściwy w sytuacji, kiedy miejsce pobytu skazanego po opuszczeniu ZK jest nieznane. Podobnie, jak miało to miejsce przy odroczeniu i przerwie, sąd penitencjarny wykonując orzeczenie o WZ bez dozoru stosuje odpowiednio art. 14.

Art. 167

§ 1 Skazany, przed zwolnieniem z zakładu karnego, ma prawo zwrócić się do sądu penitencjarnego z wnioskiem o zastosowanie względem niego dozoru sądowego kuratora zawodowego, zwłaszcza jeśli oczekujące go warunki życia po zwolnieniu z zakładu karnego mogą mu utrudniać społeczną readaptację.

§ 2 Oddając skazanego pod dozór sądowego kuratora zawodowego sąd penitencjarny może za zgodą skazanego nałożyć na niego obowiązki, o których mowa w art. 72 § 1 Kodeksu karnego.

§ 3 Skazanemu oddanemu pod dozór i wypełniającemu nałożone na niego obowiązki zapewnia się w miarę możliwości tymczasowe zakwaterowanie i udziela pomocy w otrzymaniu zatrudnienia w miejscach oraz instytucjach wskazanych przez sądowego kuratora zawodowego.

§ 4 Czas trwania dozoru, o którym mowa w § 1, nie może przekraczać 2 lat; czasu tego nie określa się z góry. Sąd penitencjarny może orzec o zaniechaniu dozoru, jeżeli skazany nie przestrzega poleceń sądowego kuratora zawodowego lub nie wykonuje nałożonych obowiązków.

Art. 167 został w całości uchylony.

Rozdział XI

Wykonywanie dozoru, warunkowego umorzenia postępowania i warunkowego zawieszenia wykonania kary.

Oddział 1

Dozór

Rozdział XI

Prawa i obowiązki kuratora sądowego, wykonywanie dozoru, warunkowego umorzenia postępowania i warunkowego zawieszenia wykonania kary

Oddział 1

Prawa i obowiązki kuratora sądowego oraz dozór

Zmiana tytułu Rozdziału XI i Oddziału 1.

Art. 169

§ 1 Skazany, na którego nałożono obowiązki, a także oddany pod dozór, obowiązany jest przestrzegać obowiązków ustanowionych przez sąd na okres próby lub związanych z dozorem.

§ 2 Skazany oddany pod dozór obowiązany jest bezzwłocznie, a najpóźniej w ciągu 7 dni od powzięcia wiadomości o oddaniu go pod dozór, zgłosić się do kuratora sądowego tego sądu rejonowego, w okręgu którego dozór ma być wykonywany.

§ 3 Skazany obowiązany jest stawić się na wezwanie sądu lub kuratora sądowego i udzielać wyjaśnień co do przebiegu dozoru i wykonywania nałożonych na niego obowiązków, umożliwić kuratorowi wejście do mieszkania oraz informować go o zmianie miejsca zatrudnienia, zamieszkania lub pobytu.

§ 4 Dozór wykonuje się w miejscu zamieszkania lub pobytu skazanego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

§ 1 i 2 – bez zmian

§ 3 Skazany jest obowiązany stawić się na wezwanie sądu lub kuratora sądowego i udzielać wyjaśnień co do przebiegu dozoru i wykonywania nałożonych na niego obowiązków, bez zgody sądu nie zmieniać miejsca stałego pobytu, umożliwić kuratorowi wejście do mieszkania oraz informować go o zmianie miejsca zatrudnienia.

§ 4. Dozór wykonuje się w miejscu stałego pobytu skazanego.

Dozorowany lub skazany z ustanowionym obowiązkiem nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu. Wprowadzając powyższe obostrzenie dla dozorowanego, jednocześnie odstąpiono od obowiązku informowania kuratora przez dozorowanego lub skazanego z nałożonym obowiązkiem o zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu, co jest poniekąd podyktowane dostosowaniem przepisu do zmian podobnych, dokonanych w innych przepisach. Sytuacja analogiczna i podobna, dotyczy np. skazanego na karę ograniczenia wolności – vide art. 34 § 2 pkt 1 k.k.

Art. 173

§ 1 Sądowy kurator zawodowy organizuje i prowadzi działania mające na celu pomoc skazanemu w społecznej readaptacji oraz kieruje pracą sądowych kuratorów społecznych i innych osób wykonujących dozór samodzielnie lub z upoważnienia stowarzyszeń, organizacji i instytucji.

§ 2 Do zakresu działania sądowego kuratora zawodowego należy w szczególności:

- 1) kontrolowanie zachowania skazanego w okresie próby,
- 2) składanie wniosków o zmianę okresu próby w sprawach dotyczących wykonywania postanowienia o warunkowym zwolnieniu,
- 3) składanie wniosków o ustanowienie, rozszerzenie lub zmianę obowiązków w okresie próby, o zwolnienie od wykonania tych obowiązków albo o oddanie pod dozór lub zwolnienie od dozoru,

- 4) składanie wniosków o odroczenie lub o przerwę wykonania kary lub o odwołanie odroczenia lub przerwy wykonania kary,
- 5) składanie wniosków o warunkowe zwolnienie i o odwołanie warunkowego zwolnienia,
- 6) składanie wniosków o zarządzenie wykonania kary, której wykonanie warunkowo zawieszono, oraz o wykonanie kary zastępczej,
- 7) składanie wniosków o wszczęcie postępowań dotyczących wykonania kary ograniczenia wolności,
- 8) udzielanie pomocy z funduszu pomocy postpenitencjarnej,
- 9) branie udziału w posiedzeniach sądu w przedmiocie wykonywania środków karnych związanych z poddaniem sprawcy próbie, jeżeli sprawca oddany był pod dozór lub w sprawach wszczętych na wniosek kuratora,
- 10) podejmowanie czynności mających na celu przygotowanie skazanego do zwolnienia z zakładu karnego.

§ 1 Sądowy kurator zawodowy organizuje i prowadzi działania mające na celu pomoc skazanemu w społecznej readaptacji i zapobieżenie jego powrotowi do przestępstwa, a także polegające na kontroli przestrzegania przez skazanego nałożonych obowiązków ustanowionych przez sąd lub związanych z dozorem; sądowy kurator zawodowy kieruje pracą sądowych kuratorów społecznych oraz osób godnych zaufania wykonujących dozór.

§ 2 Do obowiązków sądowego kuratora zawodowego należy w szczególności:

- 1) sprawowanie dozorów w stosunku do skazanego lub sprawcy,
- 2) kontrolowanie w okresie próby wykonania przez skazanego lub sprawcę nałożonych na niego obowiązków,
- 3) składanie wniosków o zmianę okresu próby w sprawach dotyczących wykonywania postanowienia o warunkowym zwolnieniu,
- 4) składanie wniosków o podjęcie postępowania warunkowo umorzonego,
- 5) składanie wniosków o ustanowienie, rozszerzenie lub zmianę obowiązków w okresie próby, o zwolnienie od wykonania tych obowiązków albo o oddanie pod dozór lub zwolnienie od dozoru,
- 6) składanie wniosków o odroczenie lub o przerwę w wykonaniu kary lub o odwołanie odroczenia lub przerwy w wykonaniu kary,
- 7) składanie wniosków o warunkowe zwolnienie i o odwołanie warunkowego zwolnienia,
- 8) składanie wniosków o zarządzenie wykonania kary, której wykonanie warunkowo zawieszono, oraz o wykonanie kary zastępczej,
- 9) składanie wniosków dotyczących wykonania kary ograniczenia wolności,
- 10) udzielanie pomocy postpenitencjarnej,
- 11) udział w posiedzeniach sądu, w wypadkach wskazanych w ustawie,
- 12) podejmowanie czynności mających na celu przygotowanie skazanego do zwolnienia z zakładu karnego,
- 13) przeprowadzanie na żądanie uprawnionych organów postępowania wykonawczego wywiadów środowiskowych,
- 14) wykonywanie czynności związanych z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary ograniczenia wolności,
- 15) wykonywanie innych czynności wynikających z niniejszej ustawy oraz przepisów odrębnych.

Przepis ten wprowadza (wyszczególnia) gro „nowych” obowiązków spoczywających na kuratorze zawodowym, które w szczególności leżą w zakresie jego obowiązków, a które nie były wprost wskazane w poprzednim brzmieniu tego przepisu. Zwrot – w szczególności – wskazuje, iż katalog tychże obowiązków ma charakter egzemplifikacyjny i jest katalogiem otwartym. W uzasadnieniu do projektu ustawy zmieniającej ustawę Kodeks karny wykonawczy oraz niektóre inne ustawy wskazano, iż zmiana wyrazów „zakresu działań” na wyraz „obowiązków” ma na celu podkreślenie obligatoryjnego charakteru czynności o których mowa w pkt 1-14. Sądowy kurator zawodowy ma obowiązek, a nie jedynie uprawnienie składania wniosków i podejmowania innych czynności wymienionych w powołanych punktach, jeżeli tylko zaistnieją ku temu ustawowe przesłanki, określone w przepisach KK i KKW. Dotychczasowe sformułowanie budzi wątpliwości interpretacyjne czy „zakres działania” oznacza uprawnienie, czy też obowiązek po stronie sądowego kuratora zawodowego, szczególnie w sytuacji, kiedy sąd nie jest zobligowany do wydania określonego

orzeczenia (np. art. 68 § 2 K.k., art. 160 § 1 pkt 2-4 K.k.w.). Oznacza to że kurator zawodowy obecnie w każdym przypadku zaistnienia przesłanek ustawowych, czy to obligatoryjnych, czy to względnie obligatoryjnych lub fakultatywnych do zarządzenia kary, podjęcia warunkowo umorzonego postępowania karnego lub odwołania warunkowego zwolnienia ma obowiązek wystąpienia ze stosownym wnioskiem. Odstępując od tego obowiązku tylko w sytuacjach dozwolonych przez ustawę jest jednak zobligowany do udzielenia pisemnego upomnienia. Ustawodawca wskazał również na obowiązek kuratora zawodowego dla dorosłych, do przeprowadzania wywiadu środowiskowego na żądanie uprawnionych do tego organów postępowania wykonawczego tj. tych wskazanych w treści art. 14 § 1, a nie tylko na zlecenie sądu lub sędziego, na co z kolei wskazuje ustawa o kuratorach sądowych. W zakresie obowiązków kuratora zawodowego określonych już przepisami Kodeksu karnego wykonawczego umieszczono również składanie wniosków o podjęcie postępowania warunkowo umorzonego. Dotychczas legitymację dla kuratora zawodowego do występowania z tego rodzaju wnioskami należało szukać w przepisach kodeksu postępowania karnego, a dokładnie w art. 549. Nadto uwagę zwraca, że kurator stosownie do nowego brzmienia komentowanego przepisu (vide pkt 2) jest zobowiązany do kontroli w okresie próby wykonania przez skazanego (bez orzeczonego dozoru) lub sprawcę - nałożonych na niego obowiązków, a nie kontroli zachowania skazanego w okresie próby, albowiem to kurator będzie m.in. kontrolował, sprawując dozór wobec skazanego lub sprawcy.

§ 3. W razie zaistnienia okoliczności, określonych w art. 156 § 1 i 2 lub art. 160 § 1 pkt 2–4 niniejszego Kodeksu oraz w art. 68 § 2 lub art. 75 § 2 Kodeksu karnego, sądowy kurator zawodowy może odstąpić od złożenia odpowiedniego wniosku, o którym mowa w § 2 pkt 4 oraz pkt 6–8, jeżeli przemawiają za tym rodzaj i stopień naruszenia uzasadniające przekonanie, że pomimo odstąpienia od złożenia wniosku, cele środka związanego z poddaniem skazanego lub sprawcy próbie zostaną osiągnięte.

§ 4 W przypadku, o którym mowa w § 3, sądowy kurator zawodowy udziela skazanemu lub sprawcy pisemnego upomnienia, w którym wskazuje rodzaj naruszenia oraz informuje go o skutkach niezastosowania się do upomnienia. Odpis upomnienia niezwłocznie przekazuje sądowi.

§ 5 Jeżeli po udzieleniu skazanemu lub sprawcy pisemnego upomnienia zaistnieją okoliczności wskazane w przepisach, o których mowa w § 3, sądowy kurator zawodowy składa do sądu odpowiedni wniosek, o którym mowa w § 2 pkt 4 oraz pkt 6–8.

Paragraf 3, 4 i 5 jest potwierdzeniem dla komentarza do art. 156, tzn. kurator zawodowy przeprowadzając wywiad środowiskowy w ramach zlecenia sądu wykonującego orzeczenie o odroczeniu lub przerwie, będzie zobligowany w każdym przypadku badać, czy zaszły przesłanki do odwołania jednej lub drugiej ww. instytucji, a w przypadku odstąpienia od wystąpienia z wnioskiem, kurator będzie zobligowany do udzielenia pisemnego upomnienia skazanemu, którego kopię przekazuje niezwłocznie właściwemu sądowi. W takim stanie rzeczy, praktyka niewątpliwie będzie wymagała ewidencjonowania przez kuratora lub ZKSS tej nowej konstrukcji prawa karnego przy upomnieniach udzielanych skazanym pozostającym w okresie odroczenia, chociażby dla celów statystycznych.

Art. 173a

§ 1 Sądowy kurator zawodowy może zobowiązać skazanego lub sprawcę oddanego pod dozór lub zobligowanego do powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania środków odurzających lub substancji psychotropowych do poddania się badaniom na obecność w organizmie alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych, przy użyciu metod niewymagających badania laboratoryjnego, a także badania takie przeprowadzić.

§ 2 Weryfikacja badań, o których mowa w § 1, dokonanych przy użyciu metod niewymagających badania laboratoryjnego, może odbyć się za pomocą badań laboratoryjnych.

§ 3 Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzania badań na obecność alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych w organizmie skazanego lub sprawcy oddanego pod dozór lub zobowiązanego do powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania środków odurzających lub substancji psychotropowych, ich dokumentowania oraz weryfikacji, mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego przeprowadzenia badań oraz zagwarantowania wiarygodności ich wyników.

Przepisem tym kuratorzy zostali wyposażeni w narzędzie faktycznej kontroli wobec skazanego który został zobowiązany do powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania środków odurzających lub substancji psychotropowych. Narzędziem tym jest możliwość poddania takiego skazanego badaniu przy użyciu metod niewymagających badania laboratoryjnego na obecność w organizmie alkoholu lub innych środków odurzających lub psychoaktywnych. Paragraf 3 stanowi jednocześnie delegację dla Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia określającego w sposób szczegółowy przeprowadzania takich badań. Poddanie skazanego lub sprawcy takiemu badaniu przez kuratora zawodowego ma zawsze charakter fakultatywny.

Art. 176

Minister Sprawiedliwości określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres praw i obowiązków kuratorów sądowych, stowarzyszeń, organizacji, instytucji oraz osób, którym powierzono sprawowanie dozoru, a także zasady i tryb wykonywania dozoru stosowanego w związku z orzeczonymi karami, środkami karnymi, zabezpieczającymi i profilaktycznymi oraz tryb wyznaczania przedstawicieli przez stowarzyszenia, organizacje i instytucje.

Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób wykonywania obowiązków i uprawnień przez kuratorów sądowych, szczegółowy sposób wykonywania obowiązków i uprawnień przez stowarzyszenia, organizacje, instytucje i osoby, którym powierzono sprawowanie dozoru, a także sposób i tryb wykonywania dozoru stosowanego w związku z orzeczonymi karami, środkami karnymi, zabezpieczającymi i profilaktycznymi oraz tryb wyznaczania przedstawicieli przez stowarzyszenia, organizacje i instytucje, uwzględniając potrzebę sprawnego wykonywania orzeczeń sądu, zapobieżenia powrotowi sprawcy do przestępstwa i wsparcia jego społecznej readaptacji.

Stosownie do treści art. 12 Ustawy o zmianie ustawy Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw, dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 176, zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 176 ustawy, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Oznacza to, że Minister Sprawiedliwości jest zobligowany do wydania nowego Rozporządzenia w terminie do 31.12.2012 r. Jednocześnie Prezydium Krajowej Rady Kuratorów widzi potrzebę opracowania przez środowisko kuratorskie własnego projektu rozporządzenia, który stanie się przedmiotem dyskusji i negocjacji z przedstawicielami Ministerstwa Sprawiedliwości, czego dało wyraz w Informacji z dn. 26.09.2011 r. o działaniach przy pracach nad projektem nowelizacji ustawy Kodeks karny wykonawczy i niektórych innych ustaw w Parlamencie RP (druk sejmowy nr 3961), przedstawionych przez Prezydium KRK na V posiedzeniu III Kadencji KRK w dniu 23 września 2011 roku.

Art. 177

W sprawach związanych z wykonywaniem orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania karnego właściwy jest sąd, który w danej sprawie orzekał w pierwszej instancji, jednakże w stosunku do osoby oddanej pod dozór, w kwestiach dotyczących wykonania tego środka oraz obowiązków związanych z okresem próby, właściwy jest sąd rejonowy, w którego okręgu dozór jest lub ma być wykonywany.

Wykonując orzeczenie o warunkowym umorzeniu postępowania karnego w stosunku do sprawcy, który nie został oddany pod dozór lub zobowiązany do wykonania obowiązków związanych z okresem próby, sąd stosuje odpowiednio art. 14.

Art. 178

§ 1 W sprawach związanych z wykonaniem orzeczenia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary oraz w sprawie zarządzenia wykonania zawieszonych kary właściwy jest sąd, który w danej sprawie orzekał w pierwszej instancji, jednakże w stosunku do osoby skazanej przez sąd powszechny pozostającej pod dozorem właściwy jest sąd rejonowy, w którego okręgu dozór jest lub ma być wykonywany.

§ 2 Przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zawieszonych kary, sąd powinien wysłuchać skazanego lub jego obrońcę, chyba że zachodzą okoliczności zarządzenia wykonania kary określone w art. 75 § 1 Kodeksu karnego.

§ 1 Wykonując orzeczenie o warunkowym zawieszeniu kary w stosunku do skazanego przez sąd powszechny, który nie został oddany pod dozór lub zobowiązany do wykonania obowiązków związanych z okresem próby, sąd stosuje odpowiednio art. 14.

§ 2. W posiedzeniu w przedmiocie zarządzenia wykonania kary ma prawo wziąć udział prokurator, skazany oraz jego obrońca, a gdy skazany został oddany pod dozór lub zobowiązany do wykonania obowiązków związanych z okresem próby, również sądowy kurator zawodowy, a także osoba godna zaufania lub przedstawiciel stowarzyszenia, instytucji albo organizacji społecznej, o której mowa w art. 73 § 1 Kodeksu karnego, którym powierzono wykonywanie dozoru, chyba że zachodzą przesłanki zarządzenia wykonania kary określone w art. 75 § 1 lub 3 Kodeksu karnego.

§ 3. Postanowienia o zarządzeniu wykonania kary wydane na podstawie art. 75 § 2 i 3 Kodeksu karnego stają się wykonalne z chwilą uprawomocnienia.

§ 4. Na postanowienie w przedmiocie zarządzenia wykonania kary przysługuje zażalenie.

Kurator zawodowy ma prawo udziału w posiedzeniu w przedmiocie zarządzenia wykonania warunkowo zawieszonych kary p.w. tylko w przypadku, jeśli posiedzenie dotyczy osoby oddanej pod dozór lub na którą sąd nałożył obowiązki probacyjne. W sytuacji jednakże posiedzenia sądu w przedmiocie zarządzenia wykonania kary w trybie art. 75 § 1 lub 3 Kodeksu karnego, kurator ma prawo udziału bez względu na to, czy skazany pozostaje pod dozorem, czy nie, jak i czy jest zobowiązany do wykonywania obowiązków probacyjnych, czy nie. W tym miejscu również rodzi się pytanie i zarazem powstaje wątpliwość, czy kurator zawodowy posiada uprawnienie do składania wniosków o zarządzenie wykonania kary w każdej sprawie niezależnie, czy skazany pozostaje pod dozorem kuratora lub ma ustanowiony obowiązek probacyjny, czy też nie. Jak wydaje się – art. 173 § 2 pkt 8 utwierdza w przekonaniu, że ma takie uprawnienie. Jednakże z przepisów o charakterze szczególnym wynika wprost, iż kurator zawodowy ma uprawnienie do występowania z wnioskiem o zarządzenie wykonania kary tylko wobec takiego skazanego, który został oddany pod dozór lub zobowiązany do wykonywania obowiązków probacyjnych – *vide* art. 75 § 5 k.k. Postanowienie o zarządzeniu wykonania kary wydane w trybie art. 75 § 2 lub 3 Kodeksu karnego staje się wykonalne z chwilą uprawomocnienia, co oznacza, że postanowienie o zarządzeniu kary wydane w trybie art. 75 § 1 lub 1a Kodeksu karnego staje się wykonalne z chwilą jego wydania, chyba że sąd zdecyduje inaczej.

W art. 242 dodano m.in. § 4a o treści: *Określenie „dyrektor” oznacza również zastępcę dyrektora aresztu śledczego lub zakładu karnego, a także funkcjonariusza lub pracownika zakładu karnego lub aresztu śledczego, który został upoważniony do zastępowania dyrektora zakładu karnego lub aresztu śledczego podczas jego nieobecności – co oznacza, iż obecnie jeśli wywiad środowiskowy w trybie art. 14 kuratorowi sądowemu zleci zamiast dyrektora ZK/AŚ (który jest jednym z wymienionych w art. 2 K.k.w. organów postępowania wykonawczego i który jest uprawniony do zarządzania przeprowadzenia wywiadu środowiskowego w trybie art. 14 K.k.w.), np. kierownik penitencjarny, to będzie to również jak najbardziej prawidłowe zlecenie, bez uchybień formalnych.*

KODEKS WYKROCZEŃ

Art. 23

Jeżeli ukarany uchyla się od wykonywania kary ograniczenia wolności, ulega ona zamianie na zastępczą karę grzywny, przy czym miesiąc ograniczenia wolności przyjmuje się za równoważny grzywnie od 75 do 2.250 złotych, a jeżeli okoliczności wskazują na to, że egzekucja grzywny nie będzie skuteczna - na zastępczą karę aresztu, przy czym miesiąc ograniczenia wolności odpowiada 15 dniom aresztu.

§ 1 Jeżeli ukarany uchyla się od odbywania kary ograniczenia wolności lub wykonania nałożonych na niego obowiązków, a także w przypadku gdy ukarany wykonał część kary ograniczenia wolności, sąd zarządza wykonanie zastępczej kary aresztu w wymiarze odpowiadającym karze ograniczenia wolności pozostałej do wykonania, przyjmując, że jeden dzień zastępczej kary aresztu jest równoważny dwóm dniom kary ograniczenia wolności.

§ 2. Na postanowienie w przedmiocie zarządzenia wykonania zastępczej kary aresztu przysługuje zażalenie.

Podobnie, jak w art. 65 § 1 k.k.w., również i w art. 23 § 1 odstąpiono od możliwości orzekania zastępczej kary grzywny w zamian za karę o.w. Dodatkowo wskazano, iż uchylaniem się od kary ograniczenia wolności może być uchylanie się od ustanowionych obowiązków, które są określone z kolei w art. 22.

Art. 25

§ 1. Jeżeli egzekucja grzywny w kwocie przekraczającej 500 złotych okaże się bezskuteczna, można po wyrażeniu zgody przez ukaranego zamienić grzywnę na pracę społecznie użyteczną, określając jej rodzaj i czas trwania. Praca społecznie użyteczna trwa najkrócej tydzień, najdłużej 2 miesiące. Przepisy art. 20 § 2 i art. 21 § 1 stosuje się odpowiednio.

§ 2 Jeżeli ukarany w warunkach określonych w § 1 nie wyrazi zgody na podjęcie pracy społecznie użytecznej albo mimo wyrażenia zgody jej nie wykonuje, można orzec zastępczą karę aresztu, przyjmując jeden dzień aresztu za równoważny grzywnie od 20 do 150 złotych; kara zastępcza nie może przekroczyć 30 dni aresztu.

§ 3 Grzywnę niepodlegającą zamianie na zastępczą karę aresztu w myśl § 2 można w szczególnie uzasadnionych wypadkach umorzyć.

§ 1. Jeżeli egzekucja grzywny okazała się bezskuteczna lub z okoliczności sprawy wynika, że byłaby ona bezskuteczna, sąd może zamienić grzywnę na pracę społecznie użyteczną, określając czas jej trwania. Praca społecznie użyteczna trwa najkrócej tydzień, najdłużej 2 miesiące. Przepisy art. 20 § 2 i art. 21 § 1 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Jeżeli egzekucja grzywny okazała się bezskuteczna lub z okoliczności sprawy wynika, że byłaby ona bezskuteczna, sąd zarządza wykonanie zastępczej kary aresztu, gdy:

- 1) ukarany oświadczy, że nie wyraża zgody na podjęcie pracy społecznie użytecznej zamienionej na podstawie § 1 albo uchyla się od jej wykonania, lub*
- 2) zamiana grzywny na pracę społecznie użyteczną jest niemożliwa lub niecelowa.*

§ 3. Zarządzając wykonanie zastępczej kary aresztu sąd przyjmuje, że jeden dzień zastępczej kary aresztu jest równoważny grzywnie od 20 do 150 złotych; kara zastępcza nie może przekroczyć 30 dni aresztu.

§ 4. Na postanowienie w przedmiocie kar zastępczych, o których mowa w § 1 i 2, przysługuje zażalenie.

Zmiana ta powoduje, iż zamianie na pracę społecznie użyteczną, jak i zastępczą karę aresztu ulega również grzywna w kwocie do 500 zł.

**USTAWA z dn. 23 czerwca 1973 r.
o opłatach w sprawach karnych.**

Art. 15

Ust. 1 W sprawach karnych uiszcza się opłaty od następujących wniosków i próśb:

- 1) od wniosku o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności albo kary ograniczenia wolności - 80 zł,
- 2) od wniosku o udzielenie przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności albo kary aresztu - 60 zł,
- 3) od wniosku o warunkowe przedterminowe zwolnienie - 45 zł,
- 4) od ponownego wniosku o odroczenie ściągnięcia grzywny lub o rozłożenie grzywny na raty - 2 % od kwoty grzywny objętej wnioskiem, nie mniej jednak niż 25 zł,
- 5) od wniosku o zwolnienie z odbywania reszty kary ograniczenia wolności albo środka karnego - 45 zł,
- 6) od wniosku o warunkowe zawieszenie wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności - 45 zł,
- 7) od wniosku o zatarcie skazania - 45 zł,
- 8) od ponownej próśby o ułaskawienie - 45 zł,
- 9) od wniosku o wznowienie postępowania - 150 zł.

Ust. 1 W sprawach karnych uiszcza się opłaty od następujących wniosków i próśb:

- 1) od wniosku o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności albo kary ograniczenia wolności – 80 zł,*
- 2) od wniosku o udzielenie przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności albo kary aresztu – 60 zł,*
- 3) od wniosku o warunkowe przedterminowe zwolnienie – 45 zł,*
- 4) od wniosku o zwolnienie z odbywania reszty kary ograniczenia wolności albo środka karnego – 45 zł,*
- 5) od ponownego wniosku o rozłożenie grzywny na raty – 2% od kwoty grzywny objętej wnioskiem, nie mniej jednak niż 25 zł,*
- 6) od wniosku o warunkowe zawieszenie wykonania odroczonej kary pozbawienia wolności – 100 zł,*
- 7) od wniosku o warunkowe zwolnienie z odbycia reszty kary pozbawienia wolności w trybie art. 155 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego – 100 zł,*
- 8) od wniosku o zatarcie skazania – 45 zł,*
- 9) od ponownej próśby o ułaskawienie – 45 zł,*
- 10) od wniosku o wznowienie postępowania – 150 zł.*

Zmiany dotyczą wniesienia nowych opłat od wniosków w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary p.w. w trybie art. 152 § 1 k.k.w., która wynosi 100 zł oraz w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia z kary p.w. w trybie art. 155 § 1 k.k.w., która również wynosi 100 zł. Z uwagi, iż Kodeks karny wykonawczy nie przewiduje możliwości warunkowego zawieszenia wykonania zastępczej kary p.w. w zamian za karę grzywny – skreślono informację dotyczącą opłaty od takiego wniosku.

KODEKS KARNY

Art. 68

§ 1 Sąd podejmuje postępowanie karne, jeżeli sprawca w okresie próby popełnił przestępstwo umyślne, za które został prawomocnie skazany.

§ 2 Sąd może podjąć postępowanie karne, jeżeli sprawca w okresie próby rażąco narusza porządek prawny, w szczególności gdy popełnił inne niż określone w § 1 przestępstwo, jeżeli uchyla się od dozoru, wykonania nałożonego obowiązku lub orzeczonego środka karnego albo nie wykonuje zawartej z pokrzywdzonym ugody.

§ 3 Sąd może podjąć postępowanie karne, jeżeli sprawca po wydaniu orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania, lecz przed jego uprawomocnieniem się, rażąco narusza porządek prawny, a w szczególności gdy w tym czasie popełnił przestępstwo.

§ 4 Warunkowo umorzony postępowania nie można podjąć później niż w ciągu 6 miesięcy od zakończenia okresu próby.

po § 2 dodano – § 2 Sąd podejmuje postępowanie karne, jeżeli okoliczności, o których mowa w § 2, zaistnieją po udzieleniu sprawcy pisemnego upomnienia przez sądowego kuratora zawodowego, chyba że przemawiają przeciwko temu szczególne względy.

Art. 74

§ 1 Czas i sposób wykonania nałożonych obowiązków wymienionych w art. 72 sąd określa po wysłuchaniu skazanego; nałożenie obowiązku wymienionego w art. 72 § 1 pkt 6 wymaga nadto zgody skazanego.

§ 2 Jeżeli względy wychowawcze za tym przemawiają, sąd, wobec skazanego na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, może w okresie próby ustanawiać, rozszerzać lub zmieniać obowiązki wymienione w art. 72 § 1 pkt 3-8 albo od wykonania nałożonych obowiązków zwolnić, z wyjątkiem obowiązku wymienionego w art. 72 § 2, jak również oddać skazanego pod dozór albo od dozoru zwolnić..

§ 1 i 2 – bez zmian. Następnie dodaje się:

§ 3 W przypadku gdy skazany został oddany pod dozór lub zobowiązany do wykonywania obowiązków w okresie próby, wniosek o określenie czasu i sposobu wykonania nałożonych obowiązków może złożyć również sądowy kurator zawodowy, a także osoba godna zaufania lub przedstawiciel stowarzyszenia, instytucji albo organizacji społecznej, o której mowa w art. 73 § 1.

Z mocy § 3 komentowanego przepisu kurator zawodowy otrzymuje uprawnienie do wnioskowania w trybie art. 74 § 1 o określenie czasu i sposobu wykonania nałożonych obowiązków. Np. o określenie czasu do przystąpienia przez skazanego do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych lub poddania się leczeniu odwykowemu. Jak wskazuje przepis, kurator taki wniosek może złożyć tylko wobec osoby pozostającej pod dozorem lub zobowiązanej do wykonywania obowiązków probacyjnych.

Art. 75

§ 1 Sąd zarządza wykonanie kary, jeżeli skazany w okresie próby popełnił podobne przestępstwo umyślne, za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności.

§ 1a. Sąd zarządza wykonanie kary jeżeli skazany za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą w okresie próby rażąco narusza porządek prawny, ponownie używając przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą.

§ 2 Sąd może zarządzić wykonanie kary, jeżeli skazany w okresie próby rażąco narusza porządek prawny, w szczególności gdy popełnił inne przestępstwo niż określone w § 1 albo jeżeli uchyla się od uiszczenia grzywny, od dozoru, wykonania nałożonych obowiązków lub orzeczonych środków karnych.

§ 3 Sąd może zarządzić wykonanie kary, jeżeli skazany po wydaniu wyroku, lecz przed jego uprawomocnieniem się, rażąco narusza porządek prawny, a w szczególności gdy w tym czasie popełnił przestępstwo.

§ 4 Zarządzenie wykonania kary nie może nastąpić później niż w ciągu 6 miesięcy od zakończenia okresu próby.

§ 1, § 1a, § 2, § 3 i 4 bez zmian. Dodaje się § 2a i § 5:

§ 2a Sąd zarządza wykonanie kary, jeżeli okoliczności, o których mowa w § 2, zaistnieją po udzieleniu skazanemu pisemnego upomnienia przez sądowego kuratora zawodowego, chyba że przemawiają przeciwko temu szczególne względy.

§ 5 Jeżeli skazany został oddany pod dozór lub zobowiązany do wykonania obowiązków w okresie próby, wniosek o zarządzenie wykonania kary może złożyć również sądowy kurator zawodowy, a także osoba godna zaufania lub przedstawiciel stowarzyszenia, instytucji albo organizacji społecznej, o której mowa w art. 73 § 1.

Stosownie do zmiany, kurator jest uprawniony do złożenia wniosku o zarządzenie wykonania kary tylko w stosunku do skazanego, który został oddany pod dozór kuratora lub zobowiązany do wykonywania obowiązków. Nadto, jak wynika z uzasadnienia do Projektu przedmiotowej Ustawy, w sytuacji zaistnienia przesłanek z § 3, kurator jest zobowiązany złożyć wniosek niezależnie od tego, czy dozór kuratora został orzeczony, czy też nie.

Art. 77

§ 1 Skazanego na karę pozbawienia wolności sąd może warunkowo zwolnić z odbycia reszty kary tylko wówczas, gdy jego postawa, właściwości i warunki osobiste, sposób życia przed popełnieniem przestępstwa, okoliczności jego popełnienia oraz zachowanie po popełnieniu przestępstwa i w czasie odbywania kary uzasadniają przekonanie, iż skazany po zwolnieniu będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni ponownie przestępstwa.

§ 2 W szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd wymierzając karę pozbawienia wolności może wyznaczyć surowsze ograniczenia do skorzystania przez skazanego z warunkowego zwolnienia niż przewidziane w art. 78.

§ 1 Skazanego na karę pozbawienia wolności sąd może warunkowo zwolnić z odbycia reszty kary tylko wówczas, gdy jego postawa, właściwości i warunki osobiste, okoliczności popełnienia przestępstwa oraz zachowanie po jego popełnieniu i w czasie odbywania kary uzasadniają przekonanie, że skazany po zwolnieniu będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni ponownie przestępstwa.

§ 2 – bez zmian.

Zmianie uległy materialnoprawne przesłanki do warunkowego zwolnienia, albowiem dla warunkowego zwolnienia nie będzie miało znaczenia – w myśl przepisu – sposób życia skazanego przed popełnieniem przestępstwa, jak i okoliczności jego popełnienia.

W **art. 80 § 3** ustawodawca zrównał okres próby, któremu poddaje się warunkowo zwolnionego z kary 25 lat pozbawienia wolności z warunkowo zwolnionym z kary dożywotniego pozbawienia wolności i wynosi on w obu przypadkach – 10 lat. W konsekwencji również w **art. 81** wskazano, iż w przypadku odwołania warunkowego zwolnienia, ponowne warunkowe zwolnienie nie może zostać udzielone przed upływem jednego roku czasu, a w przypadku kary 25 lat p.w. lub kary dożywotniego p.w. przed upływem 5 lat.

Dokonana zmiana w **art. 83** ma charakter tylko redakcyjny – usunięcie słowa SĄD ze zwrotu „(...) przy czym wykonywał wskazaną pracę przez sąd, (...)” – której celem było dostosowanie przepisu do obowiązującego stanu prawnego, tj. wskazywanie pracy przez kuratora zawodowego, a nie sąd.

KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO

Art. 549

O podjęciu postępowania warunkowo umorzonego sąd orzeka na wniosek oskarżyciela, pokrzywdzonego lub kuratora sądowego albo z urzędu.

O podjęciu postępowania warunkowo umorzonego sąd orzeka na wniosek oskarżyciela, pokrzywdzonego lub sądowego kuratora zawodowego albo z urzędu.

Poprzez tę zmianę ustawodawca w sposób nie budzący wątpliwości wskazał, iż do złożenia wniosku o podjęcie postępowania warunkowo umorzonego posiada legitymacje tylko kurator zawodowy, a nie również kurator społeczny. Poprzednie brzmienie przepisu sugerowało, iż wniosek o podjęcie postępowania warunkowo umorzonego mógł złożyć również kurator społeczny, który podobnie, jak kurator zawodowy, jest kuratorem sądowym.

KODEKS KARNY SKARBOWY

Art. 185

§ 1 Jeżeli ukarany za wykroczenie skarbowe nie uiszczy w terminie wymierzonej kary grzywny, a nie można jej ściągnąć w drodze egzekucji, sąd po uprzednim wyrażeniu zgody przez ukaranego może zamienić karę grzywny na pracę społecznie użyteczną, określając jej rodzaj i czas trwania. Praca społecznie użyteczna trwa najkrócej 7 dni, najdłużej - 3 miesiące; określa się ją w dniach i miesiącach.

§ 2 Praca społecznie użyteczna polega na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, wskazanej przez sąd, w odpowiednim zakładzie pracy, placówce służby zdrowia, opieki społecznej, organizacji lub instytucji niosącej pomoc charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej, w wymiarze od 5 do 10 godzin w stosunku tygodniowym.

§ 1 Jeżeli egzekucja grzywny okazała się bezskuteczna lub z okoliczności sprawy wynika, że byłaby ona bezskuteczna, sąd może zamienić karę grzywny na pracę społecznie użyteczną, określając czas jej trwania. Praca społecznie użyteczna trwa najkrócej 7 dni, najdłużej – 3 miesiące; określa się ją w dniach i miesiącach.

§ 2 – bez zmian.

§ 3 Na postanowienie w przedmiocie zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną przysługuje zażalenie.

Podobnie, jak ma to miejsce w Kodeksie karnym wykonawczym – nie jest wymagana zgoda skazanego do zamiany kary grzywny na pracę społecznie użyteczną.

Zmiana w **Art. 186** który stanowi podstawę do zarządzenia zastępczej kary p.w. za uchylenie się od wykonania grzywny orzeczonej z mocy przepisów K.k.s. zmierza do tego, iż zrezygnowano z zapisów mówiących, iż nie można wymierzyć zastępczej kary pozbawienia wolności, jeżeli właściwości lub warunki osobiste skazanego uniemożliwiają jej odbycie, jak i zrezygnowano także z możliwości warunkowego zawieszenia wykonania zastępczej kary p.w.

Wszystkie przepisy w brzmieniu nadanym ustawą o zmianie ustawy Kkw oraz niektórych innych ustaw stosuje się również przy wykonywaniu orzeczeń, które stały się wykonalne przed dniem jej wejście w życie. W sprawach, które zakończyły się prawomocnym orzeczeniem i w których grzywna, należności sądowe lub pieniężna kara porządkowa nie zostały wykonane, stosuje się przepisy dotychczas obowiązujące. Również dotychczasowe przepisy stosuje się do wniesionych zażaleń, wydanych w toku postępowania wykonawczego.

- ⇒ Zmienione przepisy dotyczące właściwości miejscowej sądu w postępowaniu wykonawczym – nie stosuje się w sprawach, które uprawomocniły się przed wejściem w życie tychże zmian.
- ⇒ Zmienione przepisy wchodzą w życie z dniem 1 stycznia 2012 roku

Opracował: **AURELIUS**

Forum dyskusyjne Krajowego Stowarzyszenia Zawodowych
Kuratorów Sądowych – <http://kurator.webd.pl/phpBB2/>